

Kohti uutta kirjaa

Verkkovalmennuskurssi omaa kirjaa suunnitteleville

© Kustannus Aarni 2018/2019

ESIPUHE

Tervetuloa opiskelemaan suorasanaisen kaunokirjallisen tekstin kirjoittamista. 7-osainen Kohti uutta kirjaa –verkkovalmennus on tarkoitettu ns. tavoitteellisten luovien kirjoittajien kovaan käyttöön. Tavoitteellisella tarkoitetaan kirjoittajaa, joka pyrkii päämäärätietoisesti saamaan uuden kauno- tai tietokirjan käsikirjoituksen valmiiksi *lähimmän kahden vuoden sisällä*. Voit olla julkaissut aikaisemmin tai voit olla jopa rutinoitunut kirjailija – Kohti uutta kirjaa -valmennus purkaa suorasanaisten tekstin osiin kerrontatieteen menetelmillä, ja siksi se tarjoaa jokaiselle kirjoittajalle ajateltavaa.

Kohti uutta kirjaa –verkkovalmennus on tarkoitettu proosan eli suorasanaisten tekstin kirjoittajille genrestä eli lajityypistä riippumatta. Alla olevasta taulukosta voit tarkistaa nopeasti, kuulutko valmennuksen kohderyhmään.

Työstän seuraavaa käsikirjoitustani. Käsikirjoitukseni on tekstityypiltään lähinnä:

Käsikirjoituksen muoto	Valmennuksen soveltuvuus
romaani	kyllä
novellikokoelma	kyllä
essee- tai pakinakokoelma	kyllä
elämäkerta*	kyllä
esseistinen tietokirja*	kyllä
runokokoelma	ei
näytelmä	ei

tieteellinen tietokirja tai opinnäytetyä	ei
--	----

* Elämäkerta tai tietokirja, jossa ei ole lähdeluetteloja tai se on suppea, ja joka ei edellytä tieteellistä argumentointia.

Kohti uutta kirjaa on yhden kirjailijan eli allekirjoittaneen näkemys siitä, miten suorasanaisten teksti rakentuu, oli se sitten fiktiota tai faktaa. Kirjan teoreettisen perustan muodostavat 1980-90-lukujen vaihteen kirjallisuuden maisteriopintoni erityisesti kerrontatieteessä eli narratologiassa. Kirjoitin opinnäytteeni 1991 amerikkalaisen William Faulknerin kerronnasta.

Käytännön esimerkit olen poiminut omakohtaisesti koetulta kirjoittajan-matkaltani kohta 30 vuoden ajalta. Tuon matkan virstanpylväitä ovat vajaa kymmenen näytelmätekstiä 90-luvulta, muutamat tietopohjaiset artikkelit sanomalehtiin, porvarillisten töiden vaatimiin julkaisuihin ja verkkojulkaisuihin. Tärkein lähteeni ovat kuitenkin kaksi julkaistua romaaniani Sokea piste (Atena 2013) ja Viattomat (Aarni 2015) sekä niistä keräämäni kokemukset. Työssäni kustannustoimitan myös koko ajan useampaa tekstiä, niin novelleja ja romaaneja kuin tietokirjoja.

VALMENNUSMATERIAALIN LUKUOHJE JA VALMENNUKSEN ETENEMINEN

Kohti uutta kirjaa on valmennuspaketti, jossa suurimman osan työstä teet sinä itse. Valmennus jakautuu seitsemään valmennustuntiin, joista kunkin teoriaosuuden muodostaa Kohti uutta kirjaa -teoksen vastaava pääluku.

Valmennettavan ja ohjaajan vuorovaikutus tapahtuu vain sähköpostitse. Näin tekemäsi harjoitukset pysyvät luottamuksellisina meidän välillämme. Sinun ei myöskään tarvitse muistaa – toisin kuin verkkosivuilla tapahtuvassa valmennuksessa – hankalia henkilökohtaisia ja tuntikohtaisia salasanoja.

Tunnin valmennusmateriaali lähetetään sinulle tiedostomuodoissa .pdf (Adobe Acrobat –tiedosto). Voit tehdä harjoituksia ja lukea teoriaa suoraan tiedostosta, mutta suosittelemme, että teet valmennusaineistolle (fyysisen) kansion, johon tulostat kunkin valmennustunnin materiaalin.

Myöhemmin, valmennuksen 2. ja 3. oppitunnilla tulet huomaamaan kansion hyödyllisyyden, kun kehoitan sinua lisäämään sinne ns. analogisia aineistoja – lehtileikkeitä, valokuvia ym. ym.

Kukin valmennustunti sisältää seuraavat kokonaisuudet:

- a) **Harjoitus.** – Vaikka harjoitus saattaa aluksi tuntua helpolta, mitä huolellisemmin noudatat harjoituksen ohjeita ja teet tehtävän omaa itseäsi kuunnellen, sitä parempaan lopputulokseen pääset.
- b) **Teoria.** – Teoriatekstin runko löytyy Kohti uutta kirjaa teoksesta. Olen toimittanut tekstin vielä erikseen verkkovalmennusta varten.
- c) **Bonuslukemisto** - Bonuslukemisto on tarkoitettu kaikille, jotka kirjoittavat. Tässä osiossa käydään aluksi läpi neuvoja, konsteja ja kikkoja, kuinka faktuaalista kirjoittamista omalla koneellasi ja oman työpöytäsi ääressä voi helpottaa oikeilla työvälineillä ja työtavoilla. Valmennuksen edetessä avaamme myös keskusteluja kirja- ja kustannusmaailmasta.

Valmennustuntien otsikot

1. Lukijasta kirjailijaksi
2. Aineiston keruu ja järjestäminen
3. Idea – tarina – synopsis
4. Kuinka kertoa henkilöistä kiinnostavasti
5. Kertojan näkökulma ja fokalisaatio
6. Kertomakirjallisuuden lajityypit – oman lajisi tunnistaminen
7. Kohti omaa ilmaisua ja kieltä

Maksut – maksat vain seuraavasta oppitunnista

Kustannus Aarnin Kohti uutta kirjaa -valmennus etenee modulaarisesti. Maksat vain seuraavasta valmennustunnista. Mikäli tunnin sisältö ei tyydytä tai elämäntilanteesi muuttuu, etkä voi muista syistä jatkaa verkkovalmennusta, voit irtisanoa sen ilman eri perusteluita. En lähetä enää seuraavaa valmennusaineistoa enkä laskua.

Lausunto valmistuvasta käsikirjoituksestasi

Jos haet valmennukseen jo kirjoittamallasi käsikirjoituksella, voit käyttää käsikirjoitustasi esimerkkinä tehdessäsi myöhemmin oppituntien 4-7 harjoituksia. Kohti uutta kirjaa -valmennuksessa ei kuitenkaan tehdä varsinaisesti työtä koko käsikirjoituksesi kanssa, vaan valmennus antaa sinulle edellytykset työstää käsikirjoituksesi valmiiksi. Suosittelen tässä verkottumaan ja käyttämään apunasi esimerkiksi kirjailijayhdistyksesi vertaiskirjoittajia.

Jos käsikirjoitus valmistuu vuoden sisällä valmennuksen päättymisestä, se on automaattisesti ehdolla Aarnin kustannusohjelmiin. – Katso lisää <http://kustannusaarni.fi/kasikirjoituksesta-kirjaksi-2018/>. Saat myös pyydettäessä lausunnon, jota voit käyttää esimerkiksi hakiessasi käsikirjoituksellasi muita kustannusvaihtoehtoja.

Kirjoittajavalmennuksen hinta on 90e/oppitunti. Hintaan kuuluu Kohti uutta kirjaa -teos, jonka saa jokainen valmennuksen aloittanut kirjoittaja. Lähetämme painetun teoksen valmennuksen päätteeksi, tai jos se keskeytyy jostakin syystä ennaikaisesti.

Postia kerran kuukaudessa

Meidän välinen valmennussuhteemme tarkoittaa yksinkertaisimmillaan ”postia kerran kuukaudessa”. Kun saat minulta seuraavan tunnin valmennuspaketin, opiskele se huolellisesti ja tee erityisesti harjoitustehtävät huolellisesti ja *omaa itseäsi kuunnellen*. Voit lähettää harjoituksesi takaisin 1-4 viikon kuluttua tehtävänannosta.

Minä lähetän vuorostani kommenttini tekemistäsi tehtävistä sekä seuraavan valmennustunnin aineiston 4 viikon sisällä siitä, kun olen saanut harjoitustyösi osoitteeseen pasi.luhtaniemi@kustannusaarni.fi.

Valmennus jatkuu samalla 'kuukausi-kuukausi -rytmillä, ja se kestää näin sinun valitsemastasi aikatauluistasi riippuen 9-14 kuukautta.

Kunkin sinulle lähettämäni postin sisältö:

- i. Seuraavan valmennustunnin aineistot
- ii. Edellisen valmennuksen kotitehtävien palautus kommentoituna
- iii. 90 euron lasku (seuraava valmennustunnin aineistot)

Tervetuloa mukaan. Kiitos, että saan tutustua sinuun kirjoittajana!

/ Pasi Luhtaniemi

OPPITUNTI 1

- LUKIJASTA KIRJAILIJAKSI -

Harjoitus I – Omat lukumielitykseni

Tee alla olevat neljän kysymystä/harjoitusta. Kirjoita vastaukset erilliseen tiedostoon, jotta voit lähettää sen valmentajallesi ja jotta voit palata niihin myöhemmin myös itse. - Toimi näin jatkossa jokaisen valmennustunnin harjoituksen kanssa.

Kun jatkat valmennusta, kertaa välillä vastauksiasi, koska ne kertovat omasta itsestäsi. *Motivaatioisi lukijana on myös motivaatioisi kirjoittajana.*

1. Parhaat lukuelämykseni:

Tee lista 7-10 kirjasta, jotka ovat elähdyttäneet tai elähdyttävät sinua lukijana. Anna jokaiselle kirjalle 2-3 lauseen perustelu, miksi juuri se kirja on sinulle tärkeä.

2. Parhaat lukuelämykseni – epämukavuusalueelle:

Jos kaikki edelliset vastaukset koskivat vain yhtä tai kahta johdannon tekstityyppiä (romaani, novellit, esseet...), etsi vähintään yksi kirja, joka on jotakin aivan muuta. Vaikka valmennus ei koskekaan kaikkea, tämä voi olla myös runo, näytelmä tai tieteellinen tutkimus, joka on elähdyttänyt sinua ja tehnyt vaikutuksen.

3. Kirjoita vapaamuotoinen noin liuskan pituinen essee, jossa kerrot, minkä tyyppiset kirjat innostavat sinua eniten lukijana. Pyri erittelemään omaa lukijuuttasi: Minkä osuuden kirjan arvostuksesta saa sen tiedolliset arvot (faktat kohdillaan, asiantuntevaa kerrontaa jne) , minkä osuuden kirjan välittämät tunteet (ihmiskuvaus, ihmiskohtalot) ja minkä kirjan kirjalliset arvot eli se, miten kirja on kerrottu.

4. Poimi valitsemastasi listasta mielikirjasi, ja lue siitä parhaita otteita ääneen. Mikäli sinulla on sukulainen tai ystävä, joka ymmärtää kirjaharrastuksesi, voit pyytää myös häntä lukemaan valitsemasi otteet ääneen ja keskity itse kuuntelemaan. Kuuntele lauseita ja kerronnan kieltä.

Luku 1 - LUKIJASTA KIRJAILIJAKSI

Sadat ja jälleen sadat suomalaiset elättelevät haavetta omasta kirjasta. Tuohon haaveeseen liittyy paljon tarkistamattomia käsityksiä siitä, mitä vaiheita kirjan kirjoittamiseen, sen tarjoamiseen kustantajille tai kirjan myyntiin ja markkinointiin liittyy. Valtaosa kirjoittajista ymmärtää prosessin kaksivaiheiseksi vaikkapa näin:

Ensimmäisessä vaiheessa kirjoittaja pakertaa käsikirjoituksensa 'valmiiksi' ja lähettää sen kohteliaan saatekirjeen kera valitsemiinsa kustantamoihin.

Toisessa vaiheessa kirjoittaja odottaa kärsivällisesti kustantamoiden vastauksia.

Vertaistesi joukkoon

Käsitys kirjailijasta yksinäisenä, omassa kirjailijankammiossaan puurtavana taiteilijana elää yhä vahvana, vaikka esimerkiksi internetin vertaisryhmissä käydään nykyisin paljon pohdintoja kirjailijuudesta. Aiheeseen tutustuva saattoi jo 2000 -luvun alussa kysyä rihmasto.net- tai paperiarkki.net -keskustelufoorumeilla, miten kirjailijaksi tullaan. Somen ja Facebookin vallattua keskustelut sama toteutuu nyt esimerkiksi Kirjailijanloput- tai kirjailijatreffit -facebookryhmissä.

Niin sanotun parviällyn laadusta riippuen aloitteleva kirjoittaja saa verkon kirjoittajaryhmissä enemmän tai vähemmän paikkaansapitävää tietoa kaikesta kirja-alaan liittyvästä. Hän kysyy ja hänelle vastataan. Hän saa tietää useita näkemyksiä esimerkiksi siitä, mikä on novelli tai siitä, voiko elossa olevasta ihmisestä kirjoittaa hänen omalla nimellään. Hänelle kerrotaan, kannattaako kustantajille lähettää käsikirjoitus sokkona, vai kannattaako heitä lähestyä esimerkiksi tekstinäytteellä ja saatekirjeellä.

Kirjoittaja oppii myös tietämään, mikä on niin sanottu 'löysä hirsi', jossa kustantajat pitävät kirjailijoita tai niiksi aikovia ja kirjailijuuden käänköpuoli alkaa vähitellen raottua. Ryhmä jakaa kokemuksia hylsyn eli hylkäyskirjeen saamisesta tai omakustanteen markkinoinnin hankaluuksista.

Samalla, kun kirjoittaja saa valitsemaltaan parvelta niin tietoa kuin lohtua yksinäiseen työhönsä, hän löytää useimmiten myös hyödyllisiä kontakteja ja verkostoja. Parasta internetin ryhmissä ovatkin sen ylitse syntyvät toveruudet ja kumppanuudet periaatteella autetaan-me-

toisiamme. Tämä yhdessä tekeminen voi johtaa pitkäkestoiseenkin yhteistyöhön, oli kyseessä sitten tekstien ristiin-lukemisesta ja palautteen annosta tai jopa – jos ryhmän jäsenet ovat tehneet oma- tai palvelukustanteita – vertaismarkkinoinnista.

Netin kautta luotuja hyviä kontakteja kannattaa jalostaa myös oikeassa elämässä. Jos tuttavuus asuu samalla seudulla kuin kirjoittaja, tapaaminen kirjastossa tai kahvilassa kannattaa useimmiten, ja kirjamesut ja –tapahtumat ovat yleisiä paikkoja kaverin tapaamiseen ja yhteistyön aloittamiseen.

Mikä on 'valmis' käsikirjoitus?

Jotta kirjailijan ura voisi muuttua todellisuudeksi, kustannussopimus 'perinteisen' kustantamon kanssa on edelleen varmin tie saada työlleen näkyvyyttä, tunnettuutta ja tunnustusta. Perinteisellä kustantamolla tarkoitetaan käytännössä 1800- ja 1900 –luvun aikana, ennen digiaikaa perustettua kustantamoa, joka koetaan samalla tavalla instituutioiksi kuin vaikkapa Helsingin Sanomat, Suomen Kuvalehti, Aamulehti tai Kaleva lehtien joukossa.

Perinteiset kustantamot julkaisevat kuitenkin vain murto-osan tarjolla olevista käsikirjoituksista, ja näistäkin myynti ja markkinointi keskittyy vain muutaman ns. ykköskorin kirjailijan teksteihin. Kilpailu jo julkaisseiden kirjailijoiden kesken paikasta auringossa onkin yhtä kovaa kuin kirjoittajan halu löytää esikoiskirjalleen kustantaja.

Kuten muillakin markkinapaikoilla, myös kirjan markkinoilla pää menee helposti pyörälle ja keskeinen asia unohtuu myyntipuheiden hälyyn: Laatu. Esikoistaan työstävä tavoitteellinen kirjoittaja ei saa siksi ajatella omasta työstään yhtään vähemmän kunnianhimoisesti kuin Sirpa Kähkönen tai Teemu Keskisarja. Kirjailijan työ on kirjoittaa mahdollisimman valmis ja laadukas käsikirjoitus. Tekstin ensimmäisen version hän kirjoittaa yksin. Tämän jälkeen hän pyrkii hankkimaan kustannustoimittajan, valmentajan ja/tai mahdollisimman hyvän vertaislukijan, jonka kanssa käsikirjoitusta aletaan muokkaamaan ja hiomaan lopulliseen asuunsa.

Tarina vai sen kerronta?

Käsikirjoituksen laadun kaksi puolta ovat karkeasti ottaen a) mielenkiintoinen tarina tai aihe ja b) omaääninen ja kiinnostava kerronta. Nostan nämä kaksi puolta esille jo ensimmäisellä valmennustunnilla, koska kohta a aiheuttaa monelle kirjoittajalle ylitsepääsemättömiä blokkeja.

Oman tarinan tai aiheen ainutkertaisuus on juurtunut syvään tajuntaamme, ja siksi sen jakaminen ja siitä keskustelu vieraan ihmisen kanssa on monelle hyvin vaikeaa. Kirjoittaja tulee kuitenkin harvoin ajatelleeksi, että suorasanaisen kirjan ydin on harvoin tarina. Olennaista on sen sijaan se, miten tarina kerrotaan.

Kirjoittajan ei pidä pelätä koskaan liikaa, että joku kähveltäisi hänen aiheensa. Toki aihe voi olla suojelemisen arvoinen erityisesti monelle tietokirjailijaksi aikovalle. Siksi annankin tässä kaksi vinkkiä, millä aiheen voi yrittää suojata ennen kuin jakaa sen esimerkiksi vertaiskirjoittajien – tai kirjoitusvalmentajansa – kanssa.

Kun kirjoittaja on jonkin alan asiantuntija, hänellä on luonnostaan tuon alan kolleegeita, joista toiset ovat tutumpia ja luotetumpia kuin toiset. Omasta kirjasuunnitelmasta ja aiheen varastamisen huolesta kannattaakin kertoa muutamalle näistä kolleegeista samalla kun heille kertoo aiheesta jotakin. Kullekin kollegalle kannattaa lähettää eri myös eri sähköposti, jolloin he tietävät aiheestasi ja sen julkaisusta sen, mitä olet heille kertonut. Jos varkaus tämän jälkeen ja kesken oman kirjaprosessisi tapahtuu, sinulla on mahdollisuus päästä vuotajan jäljille.

Toinen ja yksinkertaisempi vaihtoehto on luottaa valmentajaasi kuin perinteiseen kustantajaan. Esimerkiksi allekirjoittaneen kustantamolla Aarnille on perustettu ns. aihepankki. Sen ensimmäiset ja tähän asti ainoat käyttäjät ovat Aarnin 1. oppikirjan Tutki ja tulkitse toimittajat.

Idea on yksinkertainen. Kirjailijalta lähetettyjä tekstitiedostoja säilytetään Kustannus Aarnin tiloissa ulkoinen kiintolevyllä. Kustantamossa ei tiedostolle ole tehty mitään muutoksia, jolloin siinä on alkuperäinen aikaleima. Tietoja ja kiintolevyä ei tarvitse avata todennäköisesti koskaan, mutta jos kirjoittajalla tulee jonkun kanssa kiistaa aiheestaan, voimme näyttää toteen, kumpi oli ensin.

Tämän syvemmälle aiheellisten huolten ja vainoharjojen maailmaan emme mene, vaan alamme siirtyä itse asiaan.

Kohti uutta kirjaa valmennus on tarkoitettu kirjoittajille, joiden uuden kirjan käsikirjoitus on vielä luonnosasteella. Jokainen urheilijakin tietää, että valmentajan apu on parhaimmillaan 'peruskuntokaudella', kun tarinan motiivit alkavat vasta hahmottua ja kirjoittaja painii omien lauseidensa ja ilmaisunsa kanssa ensimmäisiä kiihkeitä eriä. Näin hän välttää todennäköisesti pahimmat tarinan ja kerronnan sudenkuopat jo ennen pitkää rypistystä, jonka käsikirjoituksen kirjoittaminen 'valmiiksi' vaatii.

Älä rakastu vielä

Kun kirjoittaja tarjoaa tarinahahmotelmansa ja tekstinraakileensa ajoissa ammattilukijan arvioitavaksi, hän väistää samalla myös suurimman ansan, mihin pitkään tekstinsä kanssa kahden eläneet sortuvat helposti: omaan tekstiin rakastumisen. Jos ihminen tuntee kirjoittaneensa jo valmista maailmankirjallisuutta, hänen on ymmärrettävästi vaikea hyväksyä tekstistä annettua kritiikkiä. Kirjoitusvalmennukset kansalaisopistojen kirjoittajapiireistä yliopistollisiin kirjoittajakoulutuksiin ovatkin täynnä suurta draamaa ja hammasten kiristystä, kun kirjoittamisen ohjaaja ei ymmärtänyt lainkaan tekstin perimmäistä ainutkertaisuutta.

Näillä saatesanoilla – ja kaikella sillä mitä olet saattanut kuulla jo aiemmin allekirjoittaneesta ja Kustannus Aarnista – olen toivottavasti pystynyt rakentamaan myös sinun kanssasi luottamuksellisen suhteen. Voimme aloittaa. Tee Ensimmäisen harjoituksen tehtävät niin huolellisesti kuin pystyt ja lähetä ne minulle osoitteeseen pasi.luhtaniemi@kustannusaarni.fi 1-4 viikon kuluttua tämän sähköpostin saapumisesta. Näin jätät myös minulle samat 1-4 viikkoa aikaa 'tarkistaa' tehtäväsi ja varmistaa, että seuraavan valmennustunnin aineisto osuu sinun ja käsikirjoituksesi tarpeisiin.

NIKSI 1: TIEDOSTON HALLINNAN PERUSVINKKEJÄ

Kohti uutta kirjaa –valmennuksen jokaisen tunnin liitteinä on bonusaineistoa kirjoittamisen työstä. Vaikka olisit tekstin ammattilainen ja tietokoneesi suora käden jatke, silmäile niksit läpi. Olen myös aina yhtä kiitollinen uusista nikseistä ja täsmennyksistä kuin Pirkka –lehti konsanaan.

Ensimmäinen bonusaineisto on tarkoitettu avuksi, jos tietokoneesi temppuilee tai kadottaa tiedostoja. Esimerkit ovat Microsoft –käyttöjärjestelmän tietokoneista ja Word- ja OpenOffice -tekstinkäsittelyohjelmista, mutta periaatteet pätevät myös muihin käyttöjärjestelmiin ja ohjelmiin.

Uuden kansion tekeminen ja nimeäminen

Kaikissa tietokoneessa on ohjelmistovalmistajan (Microsoft, Apple...) valmiiksi luomia kansioita, kuten ”Tiedostot”, ”Kuvat”, ”Lataukset”, ”Pelit”, ”Jaetut kansiot” jne. Tallentaessasi tekstitiedostoa ohjelmistovalmistaja on myös antanut tiedostotyypille oletuskansion, johon tiedosto tallentuu. Tekstitiedostojen oletuskansion nimi on ”Tiedostot”.

Tottumaton tietokoneen käyttäjä tallentaa helposti kaikki tiedostonsa Tiedostot –kansioon riippumatta niiden sisällöstä. Näin kauppalistat, kirjeet, veroselvitykset ja romaanikäsikirjoitus menevät samaan laariin, ja kansion käyttö muuttuu nopeasti hankalaksi.

Suosittelen tekemään oman kansion Kohti uutta kirjaa –valmennusmateriaalille. Kansion luominen on helppoa, kun seuraat alla olevia ohjeita. Ja kun olet kerran oppinut kansion luomisen, voit luoda lisää kansioita ja niiden alakansioita ja muuttaa kansioden hierarkian juuri sellaiseksi, että aivosi ja tietokoneesi alkavat ymmärtää toisiaan.

1. Tutki hiirtäsi - ponnahdusvalikko

Uuden kansion luominen on helpointa tehdä tietokoneen hiirellä.

Jos olet oikeakätinen, olet todennäköisesti oppinut klikkaamaan etusormellasi hiiren vasenta näppäintä tehdäkseen haluamasi toiminnon. Tällä näppäimellä liikut niin internet-sivuilla kuin oman tietokoneesi kansioista toiseen sen jälkeen, kun olet asettanut hiiren osoittimen (engl. *pointer*) oikeaan paikkaan.

Hiiressä on kuitenkin myös hyödyllinen oikea näppäin, jota käytetään keskisormella tai nimettömällä. Klikkaa kokeeksi sitä vaikka heti. Huomaat, että näytölle ilmestyi ns. ponnahdusvalikko, jossa on allekkain eri vaihtoehtoja.

Voit piilottaa pudotusvalikon eli nollata äskeisen toiminnon klikkaamalla vasemmalla näppäimellä mistä tahansa valikon ulkopuolelta. Nyt osaat avata ja sulkea hiirellä ponnahdusvalikon.

2. Luo uusi 'Kohti_uutta_kirjaa' -kansio.

Siirry seuraavaksi Tiedostot -kansioon. Löydät sen varmimmin, kun klikkaat tietokoneen aloitusnäkyvässä eli työpöydällä äärimmäisenä vasemmalla alhaalla olevaa Windows -kuvaketta. Aukeavan ponnahdusvalikon oikeasta palstasta löytyy teksti *Tiedostot*. Klikkaa tekstiä ja kansio avautuu. Tiedostot -kansiossa saattaa olla jo muitakin kansioita, tai kansio on tyhjä.

Siirrä hiiren kursori seuraavaksi kansionäkymän valkoiselle alueelle. Klikkaa sitten hiiren oikeaa näppäintä.

Avautuvassa ponnahdusvalikossa lukee jollakin rivillä *Uusi*. Vie hiiri tämän tekstin päälle, niin sen oikealle puolelle ilmestyy uusi ponnahdusvalikko, jonka ylimpänä on vaihtoehto *Kansio*. Jatka hiiren kuljettamista seuraavaksi Kansio -tekstin päälle ja klikkaa hiiren vasenta näppäintä. – Tietokone luo automaattisesti Tiedostot kansioon alakansion ja antaa sille nimen *Uusi kansio*.

3. Uuden alakansion nimen vaihtaminen

Jos kansion nimi tai tiedostonimi on valkoista tekstiä 'maalattuna' sinisellä pohjalla, se on valmiiksi muokkaustilassa. Siirrä sormesi näppäimistölle ja kirjoita suoraan kansiolle sitä kuvaava nimi – vaikkapa *Kohti_uutta_kirjaa*. Klikkaa tämän jälkeen hiiren vasemmalla näppäimellä mistä tahansa Tiedostot –kansion valkoiselta alueelta.

(Huomaa kansion nimessä käytetyt alaviivat. Suosittelen, ettet käytä kansion- tai tiedostonimessä

välilyöntejä. Vältä myös ns. ääkkösten eli skandien, å-, ä- tai ö-kirjaimen käyttöä. Jotkin käyttöjärjestelmät ja esimerkiksi julkiset tietokoneet tulkitsevat muutoin kansion tai tiedoston vaurioituneeksi)

4. Tekstin tallentaminen kansioon oikeassa tiedostomuodossa

Kun kirjoitat tekstiä tekstinkäsittelyohjelmallasi, et kirjoita tekstiä ainutkertaiseksi vaan muokattavaksi dokumentiksi. Tiedostolle on tällöin keskeistä, että se on muokattavissa myöhemmin. Älä siksi tallenna aineistoa PDF-muodossa, koska tekstiä ei pysty enää tällöin muokkaamaan.

Suosittelavat tiedostomuodot ovat .doc (Word 2000 ja 2003), .docs (Word vuodesta 2007 lähtien), .rtf ja .oo (OpenOffice) tai .odt (Libre Office) . Jos käytät muita tekstinprosessointityökaluja, kuten vakkapa scriveneriä, varmista, että ohjelmasta voi tallentaa tai viedä teksti edellä mainittuihin tiedostomuotoihin.

5. Tekstin tallentaminen ”Tallenna nimellä” –toiminnolla.

Kun opettelet tallentamaan tiedostosi ”Tallenna nimellä” –toiminnalla, et hukkaa edellistä tiedostoasi. Siksi – tallenna tiedostosi aina uudella nimellä, kun teet siihen ratkaisevia muutoksia.

Nimellä tallennettaessa ohjelma kysyy sinulta aina kahta tärkeää asiaa:

”Millä nimellä tiedosto tallennetaan” > ”Korvataanko aiempi samanniminen tiedosto?”

Nämä kysymykset liittyvät tekstin versionhallintaan. Jos olet tehnyt aiempaan tekstiisi suuria muutoksia MUTTA sinulla on samanaikaisesti tunne, että aiemmassa versiossa oli jotakin säilyttämisen arvoista, anna tekstille uusi, erottuva nimi. Erottumiseen riittää esimerkiksi kasvava järjestysnumero (omakasis01.doc, omakasis 02.doc, ...) tai tallennuspäivämäärään liittäminen tiedostonimeen (omakasis28-1-2019.doc)

”Missä tiedostomuodossa tallennetaan”

Valitse tästä pudotusvalikosta tekstinkäsittelyohjelmasi tiedostomuoto.

Jos tiedosto on tehty jaettavaksi, etkä ole varma, mitä tekstinkäsittelymuotoa valmentajasi tms. käyttää, varmin tapa on tallentaa tiedosto aina .rtf (Rich text format) –muodossa.

© Kustannus Aarni